

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.006.03.2019

Gabriela Rosik
Ośrodek Rehabilitacji
dla Zwierząt Dziko Żyjących
ul. Stary Kisielin – Zatorze 15
66-002 Zielona Góra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/066

Postępowanie ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie miast.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Rehabilitacji dla Zwierząt Dziko Żyjących, ul. Stary Kisielin – Zatorze 15, 66-002 Zielona Góra (dalej: <i>Ośrodek</i> lub <i>ORZ</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Gabriela Rosik – właściciel.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykonywanie opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi).
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do czasu zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Nowakowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/61/2019 z 10 maja 2019 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena² kontrolowanej działalności

OCENA Ośrodek w sposób prawidłowy wykonywał opiekę nad powierzonymi mu zwierzętami.

Prowadząca Ośrodek posiadała nie tylko wiedzę merytoryczną niezbędną do realizacji swoich zadań, ale również zapewniła wręcz komfortowe warunki bytowania w nim zwierząt. W sposób prawidłowy postępowała również z odpadami weterynaryjnymi i produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Pani Gabriela Rosik nie ogranicza swojej działalności jedynie do realizacji zapisów umowy zawartej z Miastem Zielona Góra. Prowadzi aktywną działalność edukacyjną, a kierując się, jak wskazała, mottem zaczerpniętym z ustawy o ochronie zwierząt: „zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę”, zapewnia ją - w miarę możliwości - również zwierzętom znalezionym poza terenem Zielonej Góry - w większości przypadków na własny koszt.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

ORZ posiadał bezterminowe zezwolenia:

- na utworzenie i prowadzenie ośrodka rehabilitacji zwierząt³, wydane w 2005 r. przez Ministra Środowiska,
- na przetrzymywanie dostarczonej do Ośrodka zwierzyny łownej niezdolnej do samodzielnego bytowania, wydane w 1998 r. przez Urząd Wojewódzki w Zielonej Górze.

(dowód: akta kontroli str. 2-5)

Ośrodek zajmuje się całodobową opieką (leczenie, rehabilitacja) zwierząt dziko żyjących. Prowadzi też działalność edukacyjną (niekomercyjną) dotyczącą opieki nad zwierzętami dziko żyjącymi⁴. Prowadząca Ośrodek uczestniczy w pogadankach w szkołach, przedszkolach czy imprezach organizowanych przez Miasto (np. w Centrum Nauki Keplera).

ORZ nie prowadził innej działalności (komercyjnej).

(dowód: akta kontroli str. 8-10)

Prowadząca ORZ ukończyła szkolenia o tematyce dotyczącej rehabilitacji dzikich zwierząt (w tym prowadzone przez Międzynarodową Radę Rehabilitacji Dzikich Zwierząt – zakończone egzaminem).

(dowód: akta kontroli str. 12-17)

W okresie objętym kontrolą ORZ posiadał umowy zawarte z Miastem Zielona Góra na prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji dla Zwierząt Dziko Żyjących na terenie Miasta Zielona Góra. Zakres usług obejmował całodobową opiekę nad zwierzętami przywożonymi do Ośrodka.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Ptaki (nury, perkozy, czaple, bociany, kaczkowate, drapieżne, kuraki, przepiórki, żurawie, ptaki błotne, mewy, gołębie, kukułki, sowy, kozodoje, jerzyki, zimorodki, dzięcioły, wróblowate) oraz ssaki (jeże, nietoperze, wiewiórki, kuny domowe i leśne, zające).

⁴ Informacje telefoniczne, znaczną część informacji zamieszczono również na stronie Ośrodka: https://www.facebook.com/pg/OsrodekKisielin/photos/?ref=page_internal

(dowód: akta kontroli str. 18-45)

Utworzenie i prowadzenie ORZ zostało również pozytywnie zaopiniowane przez Radę Miasta Zielona Góra.

(dowód: akta kontroli str. 46)

Ośrodek położony jest w lesie, przy leśniczówce i zajmuje powierzchnię 0,25 ha. Podzielono go na cztery kwatery (ogrodzone siatką).

Zapewniono możliwość bytowania zwierząt o różnych potrzebach (w pomieszczeniu bądź poza nim – na terenie zamkniętym, stanowiącym zabezpieczenie przed wydostaniem się zwierząt oraz chronionym przed drapieżnikami oraz niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi).

W Ośrodku znajdowały się: ptaszarnia (domek drewniany z klatkami dla ptaków), woliery dla ptaków (siedem szt. o zróżnicowanych wymiarach), domki dla małych ptaków (dwie szt.), domki dla zwierząt (pięć szt. o zróżnicowanych wymiarach), klatki (dwie szt.), kojec dla drapieżnych zwierząt, platformy dla bocianów (dwie szt.). Jedna z kwater stanowiła miejsce dla zwierząt z rodziny jeleniowatych (teren kwatery ogrodzono żerdziami).

Powierzchnie wszystkich miejsc umożliwiały swobodne bytowanie zwierząt, w każdym z nich zapewniono dostęp do wody i pożywienia.

Klatki, sprzęt oraz inne urządzenia, z którymi zwierzęta mają kontakt wykonano z materiałów łatwych do czyszczenia i bezpiecznych (tj. pozbawionych ostrych krawędzi mogących spowodować obrażenia u zwierząt).

Oględziny wykazały ponadto, iż wszystkie obiekty zachowane zostały w czystości.

W dniu oględzin w ORZ przebywały: bieliki (dwa), sójki (trzy), sroki (trzy), gołębie (sześć), kawka, puszczyki (dwa), pustułka, wiewiórki (dwie), wrony (dwie), myszołowy (dwa), jeże (cztery) oraz jenot.

(dowód: akta kontroli str. 47-53)

Ośrodek dysponował ponadto sprzętem niezbędnym do przewozu zwierząt (samochód, przyczepę oraz klatki różnej wielkości).

(dowód: akta kontroli str. 47-53)

W ORZ wyodrębniono pomieszczenia do: przygotowywania pokarmu dla zwierząt, magazynowania pokarmu (wyposażonego w zamrażarki i chłodziarki) oraz do przeprowadzania drobnych zabiegów⁵.

(dowód: akta kontroli str. 47-53)

Ośrodek:

- znajduje się pod nadzorem weterynaryjnym Powiatowego Lekarza Weterynarii w Zielonej Górze (dalej: *PLW*) i posiada nadany numer weterynaryjny;
- posiada decyzję *PLW* rejestrującą działalność w zakresie gromadzenia i stosowania materiału kategorii 3⁶ do skarmiania dzikich zwierząt;
- dysponuje środkiem transportu dostosowanym do przewozu ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego kategorii 3, spełniającym wymagania

⁵ Wyposażone m.in. w jednorazowe fartuchy, czepek, maseczki, zestawy do pobierania próbek wydzielin, nożyczki, zestaw do usuwania kleszczy, bandaże, strzykawki, pipety, sól fizjologiczną, oxycort.

⁶ Jednodniowe kurczaki.

wynikające z przepisów UE⁷. Przewóz tych produktów potwierdzał wymagany dokument handlowy.

(dowód: akta kontroli str. 54-56)

Zwierzęta, zgodnie z warunkiem określonym w zezwoleniu na utworzenie i prowadzenie ORZ, objęte były opieką weterynaryjną. Realizowała⁸ ją Lecznica weterynaryjna z Zielonej Góry, posiadająca kadry⁹, pomieszczenia i wyposażenie¹⁰ niezbędne do ich udzielania.

(dowód: akta kontroli str. 58-69)

W badanym okresie Ośrodek był kontrolowany przez Powiatowy Inspektorat Weterynarii z Zielonej Góry w zakresie postępowania z produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego oraz produktów pochodnych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

(dowód: akta kontroli str. 70-72)

Ośrodek corocznie przekazywał do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska sprawozdania ze swojej działalności.

W 2017 r., według sprawozdania, w Ośrodku przebywało:

- 222 zwierząt chronionych (najwięcej gołębi i jeży – łącznie 49), z czego 16 poddano eutanazji, 45 padło, 145 wypuszczono na wolność, a 16 przebywało w Ośrodku na koniec 2017 r.;
- 33 zwierząt pozostałych (najwięcej saren - 18), z czego 12 poddano eutanazji, osiem padło, 12 wypuszczono na wolność a jedno przebywało w Ośrodku.

W 2018 r. w Ośrodku przebywało:

- 249 zwierząt chronionych (najwięcej gołębi i jeży – łącznie 95), z czego 74 padło lub poddano je eutanazji, 165 przywrócono do środowiska, 10 pozostawało w Ośrodku na koniec 2018 r.;
- 46 zwierząt pozostałych (najwięcej saren – 18), z czego 30 padło lub poddano je eutanazji, 15 przywrócono do środowiska, a jedno było przebywało w Ośrodku.

(dowód: akta kontroli str. 73-83)

Zgodnie z wymogiem określonym w zezwoleniu na utworzenie i prowadzenie ORZ prowadzono ewidencję zwierząt, która zawierała następujące informacje: gatunek zwierzęcia, data przyjęcia, miejsce znalezienia, objawy choroby, data wypisu (z odnotowaniem efektu pobytu, przykładowo: przywrócono do środowiska naturalnego; padło; poddano eutanazji).

Liczba wpisów w ewidencji wynosiła: 2017 r. – 278, 2018 r. – 313, 2019 r. (do końca kwietnia) – 51.

⁷ Wynikające z załącznika VII rozdz. 1 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 142/2011 z 25 lutego 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, oraz w sprawie wykonania dyrektywy Rady 97/78/WE w odniesieniu do niektórych próbek i przedmiotów zwolnionych z kontroli weterynaryjnych na granicach w myśl tej dyrektywy (Dz. U. UE. L. 2011.54.1 ze zm.).

⁸ Na podstawie porozumienia zawartego w 2015 r. na czas nieokreślony.

⁹ Według informacji zawartych na stronie internetowej Lecznicy (www.lecznica.zgora.pl): świadczeń udzielało łącznie pięciu lekarzy weterynarii – specjalistów w różnych dziedzinach (m.in. chirurgii i radiologii).

¹⁰ Według informacji zawartych na stronie internetowej Lecznicy: dwa gabinety, sala przedoperacyjna, blok operacyjny, Pracownia Diagnostyki Obrazowej, oddziały szpitalne. Lecznica wyposażona m.in. w cyfrowe RTG, USG z kolorowym Dopplerem, EKG, analizator biochemiczny i morfologiczny krwi.

Analiza wybranego miesiąca (maj 2018 r.) wykazała, że w okresie tym do Ośrodka trafiło 46 zwierząt, z czego 31 zwierząt przywrócono do środowiska naturalnego, jedno zwierzę poddano eutanazji, a 14 padło.

Zwierzęta padłe (którym nie były wcześniej podawane leki) przeznaczano na pokarm dla zwierząt rehabilitowanych w Ośrodku. Do czasu wykorzystania przechowywano je w zamrażarce. Padlina nie wykorzystana na ten cel utylizowana była przez Lecznice w ramach zawartego porozumienia.

Zwierzęta poddane eutanazji oraz padłe (ale wcześniej leczone) utylizowane były przez Lecznice w ramach zawartego porozumienia.

Koszty utylizacji ponosił ORZ. Mieściły się one albo w ramach tzw. wynagrodzenia ryczałtowego (500 zł miesięcznie), a gdy wartość usług w danym miesiącu przewyższała tę kwotę ORZ obciążany był dodatkowymi kosztami (w okresie objętym kontrolą łącznie: 560,86 zł).

(dowód: akta kontroli str. 2-4, 8-9, 84-113)

Gabriela Rosik, wskazała, że brak jasno sprecyzowanego obowiązku dotyczącego sprawowania opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi), sformułowanego np. dla jednostek samorządu terytorialnego stanowi trudność w prowadzeniu Ośrodka. Sytuacja taka powoduje, iż również inne gminy niż Zielona Góra oczekują od ORZ zaopiekowaniem się rannym zwierzęciem znalezionym na ich terenie, jednakże – jak podała - najczęściej nie poczuwają się do obowiązku poniesienia kosztów chociażby opieki weterynaryjnej lub zorganizowania transportu.

Pani Gabriela Rosik stwierdziła ponadto: *najważniejsze jest dla mnie dobro zwierzęcia i w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych zajmuję się również zwierzętami znalezionymi poza obszarem Zielonej Góry. W swojej pracy kieruję się mottem, zaczerpniętym z ustawy o ochronie zwierząt: „Zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę”. Chciałabym też dodać, że po wieloletniej działalności dostrzegam niechęć samorządów (poza Gminą Zielona Góra) do zajmowania się tematem opieki nad dzikimi zwierzętami. Otrzymuję liczne telefony od mieszkańców województwa z prośbą o pomoc w zajęciu się dzikim zwierzęciem z uwagi na brak reakcji ze strony władz samorządowych, jak również brak wiedzy ze strony urzędników.*

(dowód: akta kontroli str. 8-9)

Pani Gabriela Rosik przedłożyła przykładową korespondencję: jedna z gmin odesłała rachunek wystawiony przez ORZ (35 zł) za opiekę nad bocianem białym przywiezionym z terenu tej gminy, z uwagi na brak podstaw prawnych do jego zapłaty. Gmina wskazała, iż jej obowiązki dotyczą zapewnienia opieki jedynie zwierzętom bezdomnym.

(dowód: akta kontroli str. 114-115)

W okresie objętym kontrolą ORZ udzielił pomocy 44 dzikim zwierzętom znalezionym na terenie poza Zieloną Górą. Koszty opieki zostały uiszczone w 11 przypadkach.

(dowód: akta kontroli str. 11, 116, 124, 126, 128, 131, 134, 137, 140, 142-145)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, 14 czerwca 2019 r.

Kontroler
Anna Nowakowska
główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....

.....